

پویایی های بازار

۱- قیمت نفت برنت در نزدیکی ۴۲ دلار برای هر بشکه در انتهای روز جمعه معامله شد. در آسیا تقاضا برای فرآورده به نزدیک سطح قبل از شیوع بیماری کرونا شده است. این قیمت با توجه به موج جدید شیوع بیماری کووید-۱۹ قیمت نسبتا مناسبی است. ابتلاء بیشتر به این بیماری به معنای کمتر شدن تقاضا برای فرآورده های نفتی مانند بنزین و نفت گاز است. همچنین در هفته گذشته تولید نفت لیبی افزایش یافت. رئیس جمهور روسیه احتمال تمديد توافق موسوم به اوپک پلاس را رد نکرد و این خود یکی از عوامل تقویت قیمت نفت دانسته شد. در همه کشورهای جهان کم و بیش تعداد مبتلایان به بیماری و همچنین تلفات نسبت به ماه سپتامبر بیشتر شده است. قیمت نفت وست تگزاس اینترمدییت با کمی کاهش نسبت به هفته قبل به پایین تر از ۴۰ دلار هر بشکه رسید. در آمریکا تقاضا برای بنزین از ۸,۸۹۶ میلیون بشکه در روز در دو هفته قبل به ۸,۲۸۹ میلیون بشکه در روز رسید.

تفسیر هفته

۲- اقتصاد منطقه یورو مجددا رو به کاهش نهاد. با بحران ناشی از بیشتر شدن تلفات بیماری کووید-۱۹ در اتحادیه اروپا، بیم آن می رود که در سه ماهه چهارم نیز آمار رشد منفی شده و اقتصاد اروپا به مرحله رکود وارد شود. از ابتدای سه ماهه سوم، تفاوت سرعت در رشد تولیدات صنعتی و خدمات مشخص شد. رشد تولیدات صنعتی نسبتا بهتر بود، چون تقاضای جهانی برای آنها هست و رشد تقاضا برای خدمات همچنان منفی است. در مقابل اقتصاد چین که بیشتر متکی بر صادرات کالاهای صنعتی است، بهبود اقتصادی بصورت مشهود در آمارهای این کشور نشان می دهد.

۳- در حالیکه کشورهای آسیای غربی و خاورمیانه در مورد شیوع بیماری کووید-۱۹ هر کدام با روش خاصی عکس العمل نشان دادند، گزارش آخر صندوق بین المللی پول حکایت از آن دارد که سیاست های این کشورها در مورد کاهش آسیب های ناشی از این بحران همچنان با عدم قطعیت های متعدد و محیط بی ثبات روبروست. کشورهای صادرکننده نفت، هم از پیامدهای شیوع ویروس ضربه خوردند و هم از سقوط تقاضای بازار و کاهش قیمت یکباره نفت در آوریل ۲۰۲۰. همه کشورها کم و بیش به تقویت سیستم بهداشتی، جبران کاهش درآمد طبقات فرودست، و اضافه نمودن توزیع پرداخت های مبتنی بر تامین اجتماعی خود پرداختند. پیش بینی می شود که در کل منطقه شامل کشورهای خاورمیانه، افغانستان، پاکستان، آسیای مرکزی، و قفقاز رشد تولید ناخالص داخلی در ۲۰۲۰، ۴,۴ درصد کاهش یابد.

MENAP Region: Selected Economic Indicators, 2000–21
(Percent of GDP, unless otherwise indicated)

	Average 2000–16	2017	2018	2019	Projections	
					2020	2021
MENAP¹						
Real GDP (annual growth)	4.6	2.4	1.8	0.9	-4.4	2.9
of which non-oil growth	5.6	2.8	2.4	2.4	-3.9	2.7
Current Account Balance	7.3	-0.6	3.1	0.9	-3.6	-2.6
Overall Fiscal Balance	2.2	-5.6	-2.7	-4.1	-10.3	-7.6
Inflation (year average; percent)	6.8	7.2	8.9	7.3	9.5	9.9
MENAP oil exporters						
Real GDP (annual growth)	4.8	1.5	0.4	-0.3	-6.6	3.4
of which non-oil growth	6.0	2.0	1.3	2.1	-5.8	3.4
Current Account Balance	10.7	1.8	6.6	3.2	-3.4	-2.0
Overall Fiscal Balance	4.8	-5.2	-1.2	-3.0	-11.2	-7.7
Inflation (year average; percent)	6.5	3.5	8.0	6.6	7.5	8.4
MENAP oil exporters excl. conflict countries and Iran						
Real GDP (annual growth)	5.2	-0.3	1.6	1.1	-6.5	2.4
of which non-oil growth	6.8	1.8	2.0	2.7	-6.1	3.2
Current Account Balance	12.6	1.3	6.9	3.9	-3.7	-2.3
Overall Fiscal Balance	6.0	-5.5	-1.0	-2.3	-10.7	-7.4
Inflation (year average; percent)	3.5	0.9	2.2	-0.9	1.7	2.8
<i>Of which: Gulf Cooperation Council (GCC)</i>						
Real GDP (annual growth)	4.7	-0.2	1.9	0.7	-6.0	2.3
of which non-oil growth	6.4	2.1	1.7	2.4	-5.7	2.9
Current Account Balance	14.3	2.8	8.6	5.8	-1.8	0.4
Overall Fiscal Balance	7.6	-5.6	-1.5	-2.0	-9.2	-5.7
Inflation (year average; percent)	2.9	0.2	2.2	-1.5	1.5	2.9
MENAP oil importers						
Real GDP (annual growth)	4.3	3.9	4.1	2.8	-1.0	2.2
Current Account Balance	-2.6	-6.8	-6.7	-5.8	-4.1	-4.4
Overall Fiscal Balance	-5.9	-6.6	-6.9	-7.3	-7.9	-7.3
Inflation (year average; percent)	7.3	14.1	10.3	8.6	12.6	12.3
MENA¹						
Real GDP (annual growth)	4.6	2.0	1.2	0.8	-5.0	3.2
of which non-oil growth	5.7	2.4	1.9	2.5	-4.4	3.0
Current Account Balance	7.9	-0.3	4.0	1.3	-3.9	-2.7
Overall Fiscal Balance	2.7	-5.6	-2.3	-3.7	-10.6	-7.7
Inflation (year average; percent)	6.7	7.7	9.7	7.5	9.4	10.1
Arab World						
Real GDP (annual growth)	4.8	1.6	2.4	2.0	-5.0	3.2
of which non-oil growth	6.0	2.0	2.6	2.7	-4.4	2.8
Current Account Balance	8.8	-0.9	3.7	1.4	-4.8	-3.5
Overall Fiscal Balance	3.1	-6.4	-2.4	-3.3	-10.8	-7.9
Inflation (year average; percent)	4.7	7.3	6.2	2.7	6.2	7.1

Sources: National authorities; and IMF staff calculations and projections.

¹2011–21 data exclude Syrian Arab Republic.

Notes: Data refer to the fiscal year for the following countries: Afghanistan (March 21/March 20) until 2011, and December 21/December 20 thereafter; Iran (March 21/March 20), and Egypt and Pakistan (July/June).

MENAP oil exporters: Algeria, Bahrain, Iran, Iraq, Kuwait, Libya, Oman, Qatar, Saudi Arabia, the United Arab Emirates, and Yemen.

GCC countries: Bahrain, Kuwait, Oman, Qatar, Saudi Arabia, and United Arab Emirates.

MENAP oil importers: Afghanistan, Djibouti, Egypt, Jordan, Lebanon, Mauritania, Morocco, Pakistan, Somalia, Sudan, Syria, Tunisia, and West Bank and Gaza.

Arab World: Algeria, Bahrain, Djibouti, Egypt, Iraq, Jordan, Kuwait, Lebanon, Libya, Mauritania, Morocco, Oman, Qatar, Saudi Arabia, Somalia, Sudan, Syria, Tunisia, United Arab Emirates, West Bank and Gaza, and Yemen.

۴- عراق شرکت های نفتی بین المللی را برای شرکت در مناقصه توسعه حوزه گازی منصوریه دعوت کرده است. این حوزه گازی در نزدیکی مرز ایران در استان دیاله عراق قرار دارد. این حوزه گازی در ابتدا برای توسعه به کنسرسیومی از شرکت نفت ترکیه، شرکت خصوصی نفت کویت، و شرکت گاز کره جنوبی واگذار شده بود، اما در سال ۲۰۱۸ دولت عراق به قرارداد خود با این کنسرسیوم خاتمه داد. در پس از سقوط صدام حسین در ۲۰۰۳، عراق نهایتاً توانست در ۲۰۱۰ با تلاش حسین شهبستانی وزیر نفت و سپس معاون نخست وزیر عراق، حوزه های نفتی و گازی عراق را برای ارائه به شرکت های خارجی جهت توسعه و استخراج نفت و گاز مهیا سازد. کنسرسیوم مزبور برنامه ریزی کرده بود تا گاز تولیدی را بتواند

در ۲۰۱۵ به بازار برساند، اما در ۲۰۱۴ گروه دولت اسلامی عراق و شام (داعش) بخشی از مناطق تحت فعالیت کنسرسیوم را تصرف نمود. کنسرسیوم با استفاده از حق فورس ماژور فعالیت های خود را به تعلیق درآورد. در پی پس راندن داعش از استان دیاله مذاکرات بین کنسرسیوم و دولت عراق شروع شد، اما کاری از پیش نرفت. شرکت نفت میدلند توسعه حوزه گازی منصوریه را به عهده گرفت، اما دولت عراق از پرداخت هزینه های این قرارداد عاجز ماند. اینک با توجه به فشار اوپک پلاس بر عراق که تولید نفت خود را از قبل هم کمتر نماید، عراق بدنبال عقد قراردادهای مشارکت در تولید است تا بتواند از این طریق با تولید گاز درآمد خود را افزایش دهد. تولید گاز توسط عراق به معنای کاهش وابستگی این کشور به گاز وارداتی از ایران و کاهش فشار آمریکا بر این کشور می باشد.

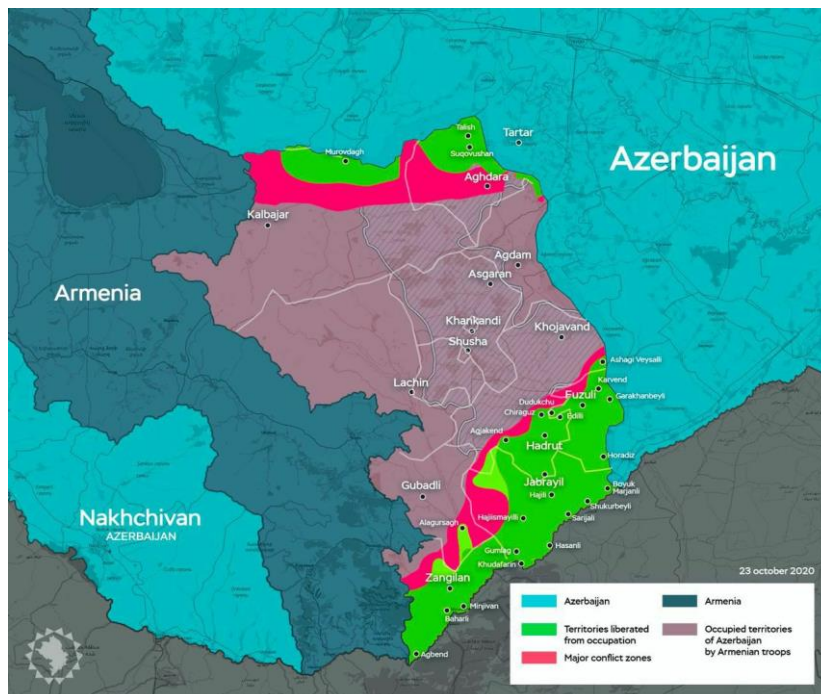
۵- نفت تولیدی در کشور لیبی مجدداً به بازار سرازیر شد. صادرات این کشور تا ژانویه ۲۰۲۰ بعلت جنگهای داخلی متوقف شده بود. در هفته گذشته لیبی ۵۰۰ هزار بشکه در روز نفت خود را صادر کرد. گفته می شود این مقدار در ماه نوامبر افزایش خواهد یافت.

۶- نخست وزیر جدید ژاپن سیاست گذاری های جدید این کشور را در پارلمان اعلام خواهد کرد. مطابق این روند، ژاپن در ۲۰۵۰ به وضعیت صفر در تولید کربن از طریق انتشار گازهای گلخانه ای خواهد رسید. در دوره نخست وزیر آبه، ژاپن اعلام کرده بود که تا ۲۰۵۰ به ۸۰ درصد کاهش گازهای گلخانه ای خواهد رسید. ژاپن پنجمین تولید کننده گاز دی اکسید کربن است.

۷- یک شرکت جدید خصوصی در چین برای خرید گاز طبیعی مایع شده (ال ان جی) و انتقال آن به بنادر چین و سپس مهیا ساختن آن برای مصرف و انتقال آن به خطوط داخلی چین اعلام موجودیت کرد. پایپ چاینا (PipeChina) متشکل از شرکت هایی مانند گروه گاز بیجینگ، شانرژوی گروپ، و شرکت نفتی شنخوا می باشد.

۸- در حالیکه منازعه در قفقاز جنوبی مابین جمهوری آذربایجان و ارمنستان ادامه دارد، وزرای خارجه دو کشور در واشنگتن با وزیر امور خارجه آمریکا ملاقات و گفتگو کردند. مقامات باکو ادعا کردند که مناطق پایین تر از قره باغ کوهستانی و نزدیک به مرزهای ایران از جمله قبادلی و جبرائیل را بازپس گرفته اند. بنظر می رسد میانجی گری روسیه و سفر وزرای خارجه دو کشور به مسکو کاری از پیش نبرد. برای بازار انرژی نزدیک بودن خطوط لوله باکو-تفلیس-جیهان و باکو-تفلیس-ارزروم به نقاط درگیری های ماه گذشته موجب نگرانی شده است. ۸۰ درصد از صادرات نفت آذربایجان از خط لوله اول به دریای مدیترانه منتقل می شود. خط لوله گاز نیز اولین خط لوله صادراتی آذربایجان به بازارهای اروپاست. نقشه اول نشان دهنده فاصله کوتاه ۶۰ کیلومتری مابین خطوط لوله و درگیری های اولیه در ماه گذشته می باشد. نقشه

دوم پیشروی های ارتش جمهوری آذربایجان و فاصله انداختن مابین نیروهای ارمنی دولت خودخوانده قره باغ و مرزهای ایران را نشان می دهد.

۹- روابط مابین کشورهای عربی و اسرائیل وارد مرحله جدیدی شد. علاوه بر امارات عربی متحده و بحرین، روز جمعه اعلام شد که با توافق آمریکا و سودان، این کشور از فهرست کشورهای حامی تروریسم در وزارت خارجه آمریکا حذف شده و سودان توافق می نماید تا با اسرائیل روابط سیاسی خود را شروع نماید. در

تحلیل این تحولات در خاورمیانه علاوه بر مسائل سیاسی می توان از بعد انرژی نیز به آن نظر افکند. در منطقه خاورمیانه دو دسته از فعالیت های اقتصادی در بخش حمل و نقل در حال انجام است. اول پروژه خط آهن ابوظبی-دوحه-منامه-ظهران-کویت-بغداد-امان-عقبه است که به احتمال زیاد به یکی از شهرهای اسرائیل در دریای مدیترانه وصل خواهد شد. این خط آهن حمل کالا از اروپا و آمریکا به کشورهای خلیج فارس را از سه گلوگاه دریایی سوئز، باب المندب و هرمز آزاد خواهد کرد. همچنین خطوط لوله نفت شرق-غرب عربستان و خط لوله پیشنهادی گاز قطر به اروپا از جمله اهداف نزدیکی اسرائیل به کشورهای عربی است. در جریان اولین سفر هیات اماراتی به اسرائیل براساس گزارش بلومبرگ یکی از این توافق نامه ها به استفاده مشترک دو کشور از خط لوله نفت ایلات-اشکلون اختصاص دارد. براساس این توافق قرار است این خط لوله برای انتقال نفت امارات به اروپا مورد استفاده قرار گیرد. خط لوله ایلات-اشکلون پس از جنگ ۱۹۶۷ میان اعراب و اسرائیل و بسته شدن کانال سوئز با سرمایه گذاری ایران ساخته شد. هدف از این طرح انتقال نفت ایران از طریق این لوله به اروپا بود. ایران به دلیل سرمایه گذاری انجام شده، مالکیت نیمی از این خط و شرکت مربوطه را در اختیار داشت. پس از پیروزی انقلاب اسلامی دولت اسرائیل تمامی خط و مایملک آن را به نفع این دولت مصادره نمود. این امر مورد اعتراض ایران قرار گرفت و نهایتاً این دعوا به دادگاه کشیده شد. دو دادگاه داوری در سوئیس و نهایتاً دادگاه عالی این کشور به نفع طرف ایرانی رای دادند و اسرائیل به پرداخت ۱,۲ میلیارد دلار محکوم شد. اما اسرائیل از ۲۰۱۵ از رای نهایی دادگاه از اجرای رای خودداری نمود. در مقابل طرح های جدید آمریکا، اسرائیل و برخی از کشورهای عربی، ایران مایل است که سیستم ریلی خود را از طریق عراق و سپس سوریه به دریای مدیترانه برساند. همچنین مطالعات مربوط به یک خط لوله گاز به نام خط لوله گاز اسلامی انجام شده که از منطقه پارس جنوبی به سمت عراق و سپس سوریه به مدیترانه رسیده و در بستر دریای مدیترانه تا یونان و ایتالیا ادامه خواهد داشت. بنظر می رسد که همچنان دو پروژه راه آهن و خط لوله گاز با مبدا ایران از لحاظ اقتصادی به صرفه تر است.